

INTERNATIONALE RAAD VOOR VOGELBESCHERMING
(I.C.B.P.)

Op Texel werden internationale vogelbeschermingsproblemen besproken

Door K. W. L. Bezemer

Van 6-11 september 1970 werd in De Koog (Texel) de XVde Wereld Conferentie gehouden van „The International Council for Bird Preservation” (I.C.B.P.). Zoals gebruikelijk vond deze internationale bijeenkomst plaats in hetzelfde land waar ook het vierjaarlijks Ornithologisch Wereld Congres werd gehouden dat, zoals bekend, een week tevoren in Den Haag bijeen was. Men zag dan ook heel wat gezichten van het Haagse Congres terug op Texel.

De conferentie was goed bezocht; 32 landen uit alle werelddelen hadden vertegenwoordigers hunner nationale secties afgevaardigd. Rusland was ditmaal niet officieel vertegenwoordigd, doch wel Hongarije, Tsjecho-Slowakije en Polen. Daarnaast zonden enige internationale organisaties, zoals de UNESCO, I.U.C.N. (International Union for the Conservation of Nature), Internationale Unie van Biologische Wetenschappen, Raad van Europa, Internationale Jachtraad en het World Wildlife Fund, waarnemers naar de conferentie. In totaal waren er ruim 140 deelnemers.

De conferentie werd op bekwame en vlotte wijze geleid door de Amerikaanse voorzitter van de I.C.B.P., prof. S. Dillon Ripley (als ornitholoog o.m. bekend door zijn tochten in Indonesië).

Bestrijdingsmiddelen

De uitvoerige agenda weerspiegelde hoe sterk de vogelstand door talrijke oorzaken nog steeds bedreigd wordt, waarbij zij aangetekend dat vooral aandacht werd besteed aan de meest urgente en actuele vraagstukken. Wij noemen er speciaal van: de desastreuze gevolgen van het gebruik van pesticiden voor het vogelleven; de voortgaande achteruitgang van stootvogels en uilen; de handel in wilde vogels; olievervuiling op zee en de vogels, en de massale vernietiging in sommige landen van vogels. Over al deze punten werden resoluties en aanbevelingen aangenomen, die ter kennis werden gebracht van de desbetreffende autoriteiten en dikwijls gesteld waren in termen die er niet om logen. Bijzonder scherp waren de resoluties over de gebruik van bepaalde bespuitingsmiddelen en andere giftige stoffen voor de bestrijding van schadelijke insecten en onkruid. Natuurlijk zijn bestrijdingsmiddelen dikwijls onmisbaar, maar deze op de markt gebrachte pesticiden vernietigen niet slechts de schadelijke insecten enz., doch vormen tevens een voortdurende bedreiging voor planten en andere dieren, eveneens voor de mens.

Deze stoffen, als DDT, diëldrin, aldrin en heptachloor, bevatten persistente

chlorwaterstoffen, die na gebruik niet worden afgebroken doch zich ophopen in het lichaam van vogels en andere dieren die de vergiftigde insecten enz. eten. Met name worden hierdoor de vogels getroffen, bij welke het vergift accumuleert in de vetweefsels. Het staat vast dat de schrikbarende achteruitgang van talrijke stootvogels over de gehele wereld mede, en misschien zelfs voornamelijk, veroorzaakt wordt door het gebruik van dergelijke bestrijdingsmiddelen. De firma's die deze producten al te lichtzinnig op de markt brachten, moeten met hun staf van researchpersoneel op de hoogte zijn geweest van deze funeste nevenwerking. Doch blijkbaar bekommerden zij zich hier niet of nauwelijks om, terwijl men zich afvraagt of de knappe koppen niet eveneens andere middelen of methoden hadden kunnen bedenken, die minder gevaarlijk zijn. Het laatste woord hierover is nog niet gezegd.

Hoever de verspreiding van zulke stoffen gaat, blijkt wel hieruit dat DDT zelfs is aangetroffen in het lichaam van pinguïns uit Antarctica en de omringende zeeën, een volslagen onbewoond gebied, duizenden kilometers verwijderd van elke menselijke samenleving.

De mededelingen over de situatie waarin de stootvogels thans verkeren waren inderdaad bijzonder verontrustend. Zoals gezegd, is het wereldwijde gebruik van pesticiden één van de voornaamste oorzaken van deze ontstellende achteruitgang. Sterven de stootvogels niet rechtstreeks tengevolge van een pesticide, dan nog zijn de gevolgen er van funest omdat hun eieren onvruchtbaar blijken te zijn of door een te dunne schaal breken. Een prachtige, trotse vogel als de slechtvalk is dientengevolge sinds enkele jaren op alarmerende wijze in aantal achteruitgegaan. Niet lang geleden broedden er nog ongeveer 300 paar in Finland, thans nauwelijks 10. In Ierland liep hun aantal tussen 1954 en 1970 terug van ± 160 tot ± 14 paar. Op Groenland broeden er nog slechts 2 paar, in Canada misschien 30 of 40 en in de Verenigde Staten slechts enkele paren (de ondersoort uit dit gebied dreigt uit te sterven).

Een punt dat in verband met de bestrijdingsmiddelen eveneens aandacht verkreeg, betrof de export naar de z.g. ontwikkelingslanden, die meestal zonder enige beperking en zonder deskundige voorlichting is toegestaan. Nu in landen als Zweden en Engeland, en ook in Nederland, verschillende der gevaarlijkste persistente pesticiden verboden zijn of het gebruik er van aan banden is gelegd, hebben de grote chemische concerns nieuwe afzetmarkten gezocht in dergelijke landen, kennelijk onder het motto: „après nous le déluge”.

Vogelvangst

Opnieuw werd er tijdens de conferentie op Texel op gewezen dat ook in Europa nog op ontstellende schaal in enkele landen vogelmoord wordt bedreven door met netten, lijnstokken, lokvogels en andere ingenieuze vangmiddelen werkelijk tientallen miljoenen zangvogels, meestal op de trek van noord naar zuid, buit te maken. De slechtste naam hebben op dit gebied Italië, waar men per jaar naar schatting een 150 miljoen vogels van elke

soort en grootte doot en opeet, en Frankrijk, waar ook nog steeds miljoenen leeuweriken en lijsters en andere vogels met smaak worden opgepeuzeld. In België vindt eveneens vogelmoord op grote schaal plaats, doch er worden thans zulk een krachtige en doeltreffende actie tegen deze zinloze afslachting gehouden (vooral het Belgisch „Coördinatie Comité voor de Bescherming van Vogels”) dat de hoop niet ongerechtvaardigd is dat in de naaste toekomst de vangst verboden wordt. Het gaat in al deze gevallen om vogels die elders in Europa beschermd en gespaard worden.

In Italië is thans gelukkig een wet aangenomen om de vogelvangst te beperken, doch het is de vraag of het zal lukken de naleving van de verbodsbepalingen te verzekeren.

Het is merkwaardig en in zekere zin uniek dat op een internationaal congres voor het behoud van de vogels eveneens een resolutie werd aangenomen van de volgende aard: „Constaterend, dat de achteruitgang van onze leefruimte niet alleen een grote bedreiging vormt voor vogels en andere diersoorten, maar ook voor de mens zelf; en dat deze achteruitgang hoofdzakelijk te wijten is aan de bovenmatig snelle uitbreiding van de bevolking, hetgeen voor de gehele mensheid een direct gevaar oplevert; wordt aan de regeringen aanbevolen terstond maatregelen te nemen om een verdere snelle en overmatige bevolkingsgroei tegen te gaan, en geboortebepaling te bevorderen”.

Waddengebied

Wereldconferenties als die van de I.C.B.P. zijn niet slechts van belang omdat ze resulteren in het opstellen en uitzenden van resoluties, waarvan het effect helaas lang niet altijd vaststaat. De onderlinge contacten van de deelnemers uit zoveel landen, die buiten de vergaderzaal over de actuele problemen kunnen spreken en gegevens kunnen uitwisselen, zijn van minstens evenveel betekenis. Dit bleek ook voortdurend in De Koog, waar bovendien een bijzondere sfeer heerste, omdat men op het aantrekkelijke Texel bijeen was. Texel, één van de bedreigde Waddeneilanden dat, evenals Vlieland, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog, zijn eigen karakter zou verliezen wanneer de onzalige inpolderingsplannen van de Waddenzee doorgang zouden vinden.

Het was in dit verband verheugend dat één der unaniem ondersteunde resoluties van de conferentie de Waddenzee betrof. De tekst er van luidde: „Recognising the vital importance of the Danish, German and Netherlands Waddensea and the Wadden Islands as a feeding and breeding habitat for millions of wild birds, and the serious consequences of altering the present state of this coastal area for many European and Arctic species of birds; Urges the governments concerned; (i) not to modify the Waddensea through enclosures and reclamation and (ii) to consult competent international scientific and nature conservation bodies on any proposed plans for other developments including effluent deposits in the Waddensea area, which might endanger its birdlife and other biological resources.”

Excursies

Het spreekt vanzelf dat op verschillende plaatselijke excursies de deelnemers der Conferentie gelegenheid kregen kennis te maken met het eiland Texel en zijn vogels. Daarnaast vond een bijzonder geslaagde dagexcursie plaats, met een speciaal gehuurd schip, naar Vlieland. Deze tocht werd aangeboden namens de Nederlandse Regering door het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, een geste die hogelijk op prijs werd gesteld. De zee was vrij ruw, maar mede dank zij de Friese lijfdrank „Berenburg” bleven ook de oudste deelnemers op de been.

• K. W. L. Bezemer, *Groot Hoefijzerlaan 67, Wassenaar*

Gemeenschappelijke vogelbeschermingsproblemen van België en Nederland

De Nederlandse en Belgische afdelingen van de Internationale Raad voor Vogelbescherming op 27 februari 1971 in vergadering bijeen te Antwerpen, hebben de gemeenschappelijke problemen besproken die zich op het gebied van de natuur- en vogelbescherming voordoen.

Het behoud van de Waddenzee blijkt een uiterst belangrijke opgave voor het in standhouden van de Europese watervogel-populaties.

In België is het behoud en de uitbreiding van het ganzenreservaat te Damme, gezien het verdwijnen van hiertoe geschikte overwinteringsgebieden, noodzakelijk voor de bescherming van deze vogels.

De Belgische vogelvangst wordt aangeklaagd als een onverantwoorde aanslag op het Europees vogelpotentieel en als dusdanig streng veroordeeld.

De groeiende vervuiling van de Westerschelde en de verwezenlijking van de geplande afvoer van afvalwaters te Lombardsijde bedreigen niet alleen de Belgische stranden, doch eveneens de talrijke daar overwinterende zeeëenden en watervogels.

Verder werd de noodzaak van het integraal behoud van het Verdrongen Land van Saafingte onderstreept.

Secretariaat Belgische afd.:
Vautierstraat 31, B-1040 Brussel

Secretariaat Nederlandse afd.:
Groot Hoefijzerlaan 67, Wassenaar

Nieuw gevaar voor de havik

In het Ruhrgebied blijken vele nestjongen van de havik besmet te zijn met een ziekte die veel voorkomt onder de verwilderde huisduiven. Het gaat hier om een aantasting van luchtpijp en slokdarm door Flagellata, een parasiet die de ziekte Trichomoniasis („gele krop”) veroorzaakt. Van de jonge haviken zou 50 % besmet zijn. Wanneer deze vogels niet behandeld worden overleven zij de ziekte niet. Duitse vogelbeschermers willen nu in samenwerking met jachtorganisaties e.d. de jonge vogels in de nesten gaan behandelen. De havik schijnt in deze streken veel te jagen op de zeer talrijke huisduiven. Onder de verwilderde huisduiven werd twintig jaar geleden voor het eerst de genoemde ziekte ontdekt. Nu schat men dat 70-80 % er door is aangetast.

Witboek van de vogelvangst

Het Belgische tijdschrift „Onze beste vrienden” van mei 1970 gaf als bijlage (28 pag., 5 ill.) het „Witboek van de Vogelvangst” uit. Het is een verzameling van de buitenlandse (o.a. uit Engeland, Frankrijk, Duitsland, Luxemburg, Nederland, Boelgarije, Denemarken, Noorwegen, Finland, Ierland, Oostenrijk, Polen en Zweden) en binnenlandse protesten bijeengebracht door Bernard Roeyers, secretaris-generaal van het Coördinatie-Comité voor Bescherming van Vogels.

„Onze beste vrienden” is het maandelijks tijdschrift der „Maatschappij tegen de wreedheid jegens de dieren” waarvan het adres Veeweydestraat 43 te 1070 Brussel is.